

EUROOPAN UNIONIN
TUOMIOISTUIN

UNIONIN TUOMIOISTUIN JA NUORET

JOHDANTO

Unionin tuomioistuin on vuodesta 1952 lähtien valvonut, että unionin oikeutta noudatetaan ja sovelletaan asianmukaisesti jäsenvaltioissa. Se on ajan mittaan antanut tuomioita, jotka ovat vahvistaneet Euroopan yhdentymistä, ja antanut samalla kansalaisille ja erityisesti nuorille yhä laajempia oikeuksia. Seuraavilla sivuilla esitellään joitakin unionin tuomioistuimen merkittäviä tuomioita teemoittain.

OPISKELIJOIDEN OIKEUDET

Koska yhä kasvava joukko opiskelijoita suorittaa osan opinnoistaan jossakin muussa kuin kotijäsenvaltiossaan, unionin tuomioistuin on saanut käsiteltäväkseen useita tähän alaan liittyviä oikeusriitoja. Sen on näin ollen pitänyt käsitellä seuraavia kysymyksiä: Onko kyseessä syrjintä, kun muiden jäsenvaltioiden opiskelijoiden pääsyä jonkin jäsenvaltion yliopistoon rajoitetaan? Voiko jäsenvaltio evätä muista jäsenvaltioista peräisin olevilta opiskelijoilta tiettyjä tukia? Onko rajatyöntekijöiden lapsilla oikeuksia jäsenvaltiossa, jossa heidän vanhempansa työskentelevät?

OPISKELIJOIDEN OIKEUDET

Pääsy korkeakoulutukseen

Unionin tuomioistuin totesi vuonna 2004, että Belgia syrji muissa jäsenvaltioissa toisen asteen tutkinnon suorittaneita (kuten Ranskan baccalauréat-tutkinnon tai Saksan Abitur-tutkinnon suorittaneita), koska heillä ei ollut pääsyä korkeakoulutukseen Belgiassa samoin edellytyksin kuin belgialaisilla toisen asteen tutkinnon suorittaneilla (tuomio 1.7.2004, komissio v. Belgia, C-65/03). Itävallan osalta tehtiin sama toteamus vuotta myöhemmin eli 2005 ([tuomio 7.7.2005, komissio v. Itävalta, C-147/03](#)).

Unionin tuomioistuin totesi myös vuonna 2010, että jäsenvaltio ei voi lähtökohtaisesti rajoittaa muiden jäsenvaltioiden opiskelijoiden ilmoittautumista tiettyihin lääketieteellisiin yliopistokoulutuksiin, jollei tällainen rajoitus ole oikeutettu kansanterveyden suojeluun perustuvista syistä. Jäsenvaltion on tältä osin osoitettava luotettavien ja samansuuntaisten tietojen perusteella, että on olemassa vaara siitä, että niiden tutkinnon suorittaneiden määrä, jotka kykenevät turvaamaan terveydenhuoltopalvelujen saatavuuden sen alueella, vähenee ([tuomio 13.4.2010, Bressol ym., C-73/08](#)).

OPISKELIJOIDEN OIKEUDET

Opintojen rahoitus ja opiskelijoille myönnettävät tuet

Jäsenvaltio ei voi evätä opintolainaa tai apurahaa opiskelijoilta, jotka asuvat sen alueella ja täyttävät siellä oleskelulle asetetut edellytykset ([tuomio 15.3.2005, Bidar, C-209/03](#)). Jäsenvaltiot voivat kuitenkin varata näiden lainojen tai apurahojen myöntämisen opiskelijoille, jotka ovat osoittaneet integroituneensa kyseisen jäsenvaltion yhteiskuntaan jossain määrin ja jotka ovat asuneet niiden alueella jo jonkin aikaa. Unionin tuomioistuin totesi tästä aiheesta vuonna 2008, että viiden vuoden pituista edeltävää asumista koskeva edellytys oli unionin oikeuden mukainen ([tuomio 18.11.2008, Förster, C-158/07](#)).

Unionin tuomioistuin totesi vuonna 2012, että Itävalta syrji muista jäsenvaltioista peräisin olevia opiskelijoita, koska matkalippujen hinnoista myönnettiin alennuksia vain opiskelijoille, joiden vanhemmat saivat perhevastuuta kyseisessä valtiossa (tuomio 4.10.2012, komissio v. Itävalta, C-75/11).

OPISKELIJOIDEN OIKEUDET

Rajatyöntekijöiden lasten tilanne

Unionin tuomioistuin totesi vuonna 2013, että jäsenvaltio (kyseisessä tapauksessa Luxemburg) ei voi systemaattisesti evätä opintorahaa rajatyöntekijöiden lapsilta, vaikka nämä eivät asu sen alueella. On riittävää, että vanhemmat (tai toinen vanhemmista) ovat jo työskennelleet huomattavan pitkän ajan kyseisessä jäsenvaltiossa, jotta riittävä side tähän valtioon on syntynyt ([tuomio 20.6.2013, Giersch ym., C-20/12](#)).

Unionin tuomioistuin on lisäksi todennut, että rajatyöntekijöiden lapsia syrjittiin Alankomaissa sen vuoksi, että kyseisessä maassa opintotukea ulkomailla suoritettaviin opintoihin saivat vain opiskelijat, jotka olivat oleskelleet Alankomaissa vähintään kolme vuotta niistä kuudesta vuodesta, jotka edelsivät ulkomaisten opintojen aloittamista. Unionin tuomioistuimen mukaan tämä edellytys oli liian pois sulkeva ([tuomio 14.6.2012, komissio v. Alankomaat, C-542/09](#)).

HENKILÖTIETOJEN SUOJA

Tietotekniikan ja internetin aikakautena yksityiselämän kunnioittamisesta ja henkilötietojen suojasta on tullut äärimmäisen tärkeitä teemoja. Unionin tuomioistuin on erityisesti vastannut kahteen kysymykseen tällä alalla: onko olemassa oikeutta ”tulla unohdetuksi” hakukoneissa ja ovatko unionin kansalaisten henkilötiedot riittävästi suojatut unionissa ja sen ulkopuolella?

Unionin tuomioistuin vahvisti vuonna 2014 hakukoneisiin liittyen ”oikeuden tulla unohdetuksi”. Henkilö, joka haluaa, että linkki hänen yksityiselämänsä koskeviin tietoihin ei enää näy hänen nimellään tehdyn haun tuloksena, voi vaatia hakukoneen ylläpitäjää ja tämän kieltäytyessä toimivaltaista viranomaista poistamaan tämän linkin hakutulosten luettelosta. Unionin tuomioistuin täsmensi kuitenkin, että tietyissä tapauksissa yleisön oikeus saada tietoja voi johtaa poistamispyyntöön torjumiseen ([tuomio 13.5.2014, Google Spain ja Google, C-131/12](#)).

Vuonna 2015 unionin tuomioistuin totesi pätemättömäksi Euroopan komission päätöksen, jolla sallittiin Facebookin siirtää eurooppalaisten käyttäjiensä henkilötietoja Yhdysvaltoihin, erityisesti sen vuoksi, että tämä päätös ei taannut riittävää suojaa sitä vastaan, että amerikkalaisviranomaisilla on pääsy unionin maista siirrettyihin tietoihin ([tuomio 6.10.2015, Schrems, C-362/14](#)).

LENTOMATKUSTAJIEN OIKEUDET

Lentokoneella matkustaa vuosittain kolme miljardia matkustajaa. Unionin tuomioistuin on tarkastellut heidän oikeuksiaan ja erityisesti vastannut toistuvaan kysymykseen siitä, missä tapauksessa ja millä edellytyksin lentoyhtiön on suoritettava matkustajille korvauksia.

Unionin tuomioistuin totesi vuonna 2009, että matkustajilla, joiden lento on viivästynyt vähintään kolme tuntia, on oikeus korvaukseen kuten matkustajilla, joiden lento on peruutettu, jollei lentoliikenteen harjoittaja pysty osoittamaan, että pitkäaikainen viivästyminen johtuu poikkeuksellisista olosuhteista, jotka eivät ole lentoliikenteen harjoittajan tosiasiallisesti hallittavissa ([tuomio 19.11.2009, Sturgeon, C-402/07](#)). Unionin tuomioistuin on tämän jälkeen täsmentänyt, ettei lentoaseman porrasajoneuvon ja lentokoneen välisen yhteentörmäyksen kaltaista tapahtumaa eikä myöskään useimpia odottamattomia teknisiä vikoja ole pidettävä poikkeuksellisina olosuhteina, eivätkä ne siis sulje pois oikeutta korvaukseen (tuomio 14.11.2014, Siewert ym., C-394/14 ja [tuomio 17.9.2015, van der Lans, C-257/14](#)).

Unionin tuomioistuin totesi myös vuonna 2014, että lennon tosiasiallinen saapumisaika on ajankohta, jona ainakin yksi lentokoneen ovista avataan. Vasta sillä hetkellä, kun matkustajille annetaan lupa poistua lentokoneesta, he näet voivat jatkaa tavanomaisia toimiaan rajoituksitta ([tuomio 4.9.2014, Germanwings, C-452/13](#)).

KULUTTAJAN OIKEUDET

Missä määrin elintarvikkeen pakkauksessa käytetyt kuvat ja tiedot kivennäisveden alhaisesta suolapitoisuudesta voivat johtaa kuluttajaa harhaan? Tässä kaksi kysymystä, joihin unionin tuomioistuin on hiljattain vastannut eräissä lukuisista kuluttajansuojaa koskevista tuomioista.

Unionin tuomioistuin totesi vuonna 2015, että kuluttajan on saatava oikea, neutraali ja objektiivinen tieto. Se, että tuotteen pakkaus viittaa siihen, että tuote sisältää ainesosan, joka tosiasialla puuttuu siitä, voi johtaa ostajaa harhaan silloinkin, kun ainesosalista on oikea. Tästä oli kyse erään hedelmäteen tapauksessa. Teepakkauksessa oli vadelman ja vaniljankukan kuvia, vaikka tee ei sisältänyt lainkaan vadelman tai vaniljan luonnollisia ainesosia ([tuomio 4.6.2015, Teekanne, C-195/14](#)).

Edelleen vuonna 2015 unionin tuomioistuin vahvisti, että kivennäisveden pakkauksessa ilmaistun natriumpitoisuuden on kuvastettava tuotteessa kaikissa muodoissa olevan natriumin (pöytäsuola ja natriumbikarbonaatti) kokonaismäärää. Voi olla kuluttajan kannalta harhaanjohtavaa, jos veden esitetään olevan vähäsuolainen, vaikka se sisältää runsaasti natriumbikarbonaattia ([tuomio 17.12.2015, Neptune Distribution, C-157/14](#)).

YHTEISKUNTA/TERVEYS

Koska unionin oikeus kattaa laajoja ja moninaisia aloja, ei ole harvinaista, että unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi tulee yhteiskuntaa ja terveyttä koskevia kysymyksiä. Unionin tuomioistuimen on täytynyt vastata erityisesti seuraaviin kahteen kysymykseen: voiko samaa sukupuolta olevalla kumppanilla olla oikeus leskeneläkkeeseen, ja voivatko unionin kansalaiset hakeutua hoitoon muussa kuin omassa jäsenvaltiossaan?

Unionin tuomioistuin totesi jo vuonna 1998, että unionin kansalaiset voivat hakeutua hoitoon muussa kuin omassa jäsenvaltiossaan ja saada korvauksia sen valtion korvaustaksojen mukaan, jossa asianomainen on vakuutettu (valtio, jossa he kuuluvat sairausvakuutuskassaan). Tämä periaate on peräisin tapauksista, joissa Luxemburgin sairausvakuutuskassa oli kieltäytynyt korvaamasta erään luxemburgilaisen Belgiasta ostamia silmälaseja ja toisen luxemburgilaisen hammaskirurgista hoitoa Saksassa ([tuomio 28.4.1998, Decker, C-120/95](#) ja [tuomio 28.4.1998, Kohll, C-158/96](#)). Toisessa jäsenvaltiossa annettava sairaanhoito puolestaan tosin edellyttää sen valtion, jossa asianomainen on vakuutettu, antamaa ennakkolupaa, mutta tällaista hoitoa ei pidä evätä mielivaltaisesti. Henkilö voi mennä toiseen jäsenvaltioon teettämään leikkauksen, jos odotusaika leikkaukseen hänen omassa valtiossaan on kohtuuton hänen terveydentilaansa nähden (tuomio 12.7.2001, Smits ja Peerbooms, C-157/99 ja [tuomio 16.5.2006, Watts, C-372/04](#)).

Unionin tuomioistuin katsoi vuonna 2008, että kyse oli sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvasta välittömästä syrjinnästä, kun rekisteröidyn parisuhteen osapuolelle ei myönnetty leskeneläkettä, kun jälkeen jäänyt osapuoli oli vertailukelpoisessa tilanteessa jälkeen jääneen aviopuolison kanssa. Kyseisessä asiassa saksalainen ammatillinen eläkekassa oli evännyt leskeneläkkeen mieheltä, jonka rekisteröity kumppani oli kuollut ([tuomio 1.4.2008, Maruko, C-267/06](#)).

URHEILU

Unionin tuomioistuin on useaan otteeseen ratkaissut riita-asioita, jotka koskevat urheilua ja erityisesti tiedonsaantioikeutta ja urheilukilpailulähetysten saatavuutta.

Unionin tuomioistuin totesi vuonna 1995, että jalkapalloilijat ovat työntekijöitä, jotka voivat siis sopimuksensa päätyttyä vapaasti tehdä sopimuksen valitsemansa seuran kanssa ilman, että heidän uudelta seuraltaan voidaan vaatia mitään korvausta. Tämän tuomion antamisesta lähtien jalkapalloseurat ovat voineet peluuttaa kansallisissa sarjoissa joukkuetta, jonka yksikään pelaaja ei ole sen maan kansalainen, jossa sarjaa pelataan (tuomio 15.12.1995, Bosman, C-415/93).

Unionin tuomioistuin vahvisti lisäksi vuonna 2013, että jäsenvaltiot voivat määrätä, että jalkapallon maailmanmestaruuskisojen ja EURO:n ottelut lähetetään maksuttomina ([tuomio 18.7.2013, UEFA v. komissio, C-201/11 ym.](#)). Unionin tuomioistuin totesi edelleen vuonna 2013, että viranomaiset voivat rajoittaa jalkapallo-otteluista esitettävien lyhyiden otteiden lähetykustannuksia, jotta televisiokanavat voivat laatia lyhyitä uutisraportteja pienemmin kustannuksin ([tuomio 22.1.2013, Sky Österreich, C-283/11](#)).

YMPÄRISTÖNSUOJELU

Unionin tuomioistuin on usein tarkastellut ympäristöön liittyviä teemoja, koska Euroopan unioni on antanut lukuisia toimia tällä alalla. Unionin tuomioistuin on jo antanut ratkaisuja esimerkiksi useiden eläinlajien suojelusta (linnut, kilpikonnat, hamsterit, ilvekset jne.), jätteiden ja yhdyskuntajätevesien käsittelystä, typpidioksidin raja-arvojen noudattamisesta, hyljetuotteiden kauppaa koskevista säännöistä ja kasvihuonekaupan päästöoikeuksista.

Niin sanotuissa jäsenyysvelvoitteiden kaksinkertaista noudattamatta jättämistä koskevissa menettelyissä (jäsenvaltio ei noudata sitä vastaan annettua ensimmäistä tuomiota) unionin tuomioistuin on joutunut määräämään joskus huomattaviakin taloudellisia seuraamuksia jäsenvaltioille, jotka eivät ole noudattaneet sen ympäristönsuojelun alalla antamia tuomioita. Suurin kiinteämääräinen hyvitys (40 miljoonaa euroa) määrättiin Italian maksettavaksi jätehuoltoa koskevien unionin sääntöjen rikkomisesta ([tuomio 2.12.2014, komissio v. Italia, C-196/13](#)). Suurin uhkasakko (57,77 miljoonaa euroa kunkin puolivuotiskauden osalta, jonka päättyessä jäsenvaltio ei ole toteuttanut velvoitteitaan) puolestaan määrättiin Ranskalle vuonna 2005 sen vuoksi, että se ei ollut asianmukaisesti valvonut tiettyjen kalojen (unionin edellyttämää vähimmäiskokoa pienempi kummeliturska) kalastusta ([tuomio 12.7.2005, komissio v. Ranska, C-304/02](#)).

EUROOPAN UNIONIN
TUOMIOISTUIN

—
Tiedotus

Julkaisut ja sähköiset tiedotusvälineet

Kesäkuu 2017

